

Ydinvoimalaitosten valvonta
Karin Rantamäki

3.12.2019

YDINTURVALLISUUSNEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 5/2019

Aika Torstai 24.10.2019 klo 17:30

Paikka Rauman Merimuseo, Rauma

Osallistujat	TkT	Timo Vanttola	varapuheenjohtaja
	Professori	Juhani Hyvärinen	jäsen
	FT	Petri Kotiluoto	jäsen
	TkT, FT	Heli Talja	jäsen
	Ympäristöneuvos	Susanna Wähä	jäsen
	FM	Timo Äikäs	jäsen
	Pääjohtaja	Petteri Tiippana	pysyvä asiantuntija
	Ylitarkastaja	Karin Rantamäki	sihteeri

Asiantuntijat: Johtaja Jussi Heinonen STUK

Poissa: TkT Lasse Reiman puheenjohtaja

1 **Kokouksen avaaminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä esityslistan hyväksyminen**

Neuvottelukunnan puheenjohtaja ollessa estynyt kokouksen puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja. Timo Vanttola avasi kokouksen 17:30 ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

Hyväksyttiin esityslista.

2 **Edellisen kokouksen pöytäkirjan (4/2019) hyväksyminen**

Neuvottelukunnan jäsenten tekemät korjaukset ja huomautukset edellisen kokouksen pöytäkirjaan käytiin läpi. Hyväksyttiin pöytäkirja näillä muutoksilla.

3 **Edellisestä kokouksesta jääneet tehtävät**

Neuvottelukunnan SMRistä kirjoittama aloite on toimitettu TEMiin, STM:ään ja STUKiin. STUKissa aloite on saanut erittäin hyvän vastaanoton ja paljon kehuja.

Neuvottelukunnan työskentelytapa lausuntoasioissa, alustus

Sihteeri esitteli STUKin laatiman esityksen YTN:n ja STUKin välisestä työskentelytavasta. Esitykseen on koottu nykyisen prosessin kuvaus sekä neuvottelukunnan ja STUKin toiveet toiselle osapuolelle.

Neuvottelukunta piti esitystä hyvänä lähtökohtana, mutta esitti parannusehdotuksia. Prosessin kuvaukseen pitää lisätä lausuntovaiheen jälkeen se, miten STUK käsittelee lausuntoa ja miten YTN:n lausunto vaikuttaa STUKin lausuntoon. Neuvottelukunta

Ydinvoimalaitosten valvonta
Karin Rantamäki

3.12.2019

keskusteli siitä, miten sen lausunnon vaikuttavuuden arviointia olisi tarkoituksenmukaista tehdä, ja miten neuvottelukunnalle saataisiin parhaiten tieto sen lausunnon vaikuttavuudesta. Pääjohtaja Tiippana totesi, että tarkoitus ei kuitenkaan tulisi olla lisätä byrokratiaa, vaan varmistaa että vuorovaikutus perustuu oikea-aikaiseen dialogiin STUKin ja YTN:n välillä lausuttavasta asiasta.

Neuvottelukunta toivoi asialistalle lausuntojen jälkeiseen kokoukseen palautekäsittelyn. Siinä tulisi käydä läpi YTN:n lausunnossaan esittämät kommentit ja miten ne on huomioitu STUKissa. Lausuntojen palauteprosessia pitää vielä kehittää. Neuvottelukunta pyysi sihteerii tuomaan kokoukseen tämän keskustelun pohjalta muokatun lausuntojen käsittelyprosessin.

Esityksen kalvot ovat liitteessä 2.

4 Katsaus Ruotsin ydinjätetilanteeseen

Jussi Heinonen esitteli Ruotsin luvitusprosessia käytetyn polttoaineen loppusijoituksen osalta. Ruotsin malli poikkeaa Suomen vastaavasta siinä mielessä, että siellä on käytössä vain yksi lupa, ns. elinkaarilupa. Tämä lupa kattaa periaatepäätösvaiheen sekä rakentamis- ja käyttöluvan.

SSM:n arvio lupahakemuksesta oli samantapainen kuin STUKin arvio Posivan hakemuksesta eli loppusijoituksen turvallisuus on osoitettu riittävällä tasolla rakentamisvaiheeseen, vaikka selvitettäviä asioita vielä on. Ruotsissa luvitukseen liittyy kaksi samanaikaista prosessia. SSM arvioi ydinenergialain mukaista turvallisuutta ja samaan aikaan maa- ja ympäristötuomioistuimien arvioi ympäristölain mukaisuutta. SSM on toiminut lausunnonantajana myös tuomioistuimen prosessissa. Molempien osien lausunnot menevät lopulta hallitukselle, joka tekee päätöksen luvasta. Nyt eri osapuolet (mm. SSM, kärnavfallsrådet) ovat antaneet lausuntonsa SKB hakemuksen täydennyksestä, jota Ruotsin hallitus edellytti tuomioistuimen käsittelyn jälkeen. Täydennys koski erityisesti kapselin pitkäaikaiskestävyyttä (mm. kuparin korroosio).

SSM:n lausunto oli positiivinen. Sen sijaan Kärnavfallsrådetin lausunto oli kriittisempi. Tässä näkyy viranomaisen ja asiantuntijaorganisaation välinen ero. Viranomaisen katsoo kokonaisturvallisuutta, kun taas asiantuntijaorganisaatio saattaa keskittyä katsomaan pelkästään yhtä osa-aluetta.

Timo Äikäs kertoi Ruotsin aikataulusta ydinjätteisiin liittyen. Ruotsin lupaprosessista voi tehdä sen päätelmän, että aikataulusta on hyvä pitää kiinni. Aikataulun pettäminen on useissa maissa johtanut mm. osaamisen menettämiseen.

Jussi Heinonen kertoi vielä Posivan tilanteesta. Omistajat tekivät alkuvuonna investointipäätöksen kapselointilaitoksen osalta. Päätös osoittaa omistajien sitoutumisen hankkeen etenemiseen sekä siihen, että ollaan menossa käyttövaiheeseen. Loppusijoituksen kehittäminen teolliseksi prosessiksi tuottaa uusia kysymyksiä, mm. tunnelien täyttö savipelleteillä lohkotäytön sijasta. Materiaalilogistiikka ylipäätään on osoittautunut vaikeaksi. Keskustelussa todettiin, että vaakasijoituksessa loppusijoitustunneleiden täytöltä olisi välttytty, mutta se oli SKB:n mielestä riski ottaa vaihtoehdoksi, kun lupakäsittely on menossa. Posiva yksin ei voinut lähteä horisontaalisijoitusta kehittämään. Olkiluoto 3:n jätteiden loppusijoittaminen voisi alkaa

Ydinvoimalaitosten valvonta
Karin Rantamäki

3.12.2019

vasta 2080 ja on mahdollista, että loppusijoitusprosessiin tulee tauko nyt käynnissä olevien laitosten polttoaineen loppusijoituksen jälkeen. Kapselointilaitoksella pitää joka tapauksessa tehdä teknisiä muutoksia nipputyyppien muuttumisen takia, OL3:ssa polttoaineniput ovat isompia kuin nyt käyvissä.

Posiva valmistelee käyttöluvhakemusta. rakentamislupavaiheessa avoimiksi jääneitä asioita on toistaiseksi suljettu melko vähän. Joitain asioita jää selvitettäväksi ja monitoroitavaksi käytön aikana, koska niitä ei voida mitata kuin vasta käytön aikana.

Esityksen kalvot on annettu liitteessä 3.

5 Muut asiat

Pääjohtaja kertoi, että TEM on perustanut työryhmän tarkastelemaan ydinenergiain kokonaisuudistuksen kehitystarpeita. Työryhmän on kevään aikana tarkoitus miettiä, minkälainen lakiuudistuksen tulisi olla. Neuvottelukunta ilmaisi toiveensa kuulla, miten tämä asia etenee.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19:00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Timo Vanttola
Puheenjohtaja

Karin Rantamäki
Sihteeri

Jakelu: YTN

Tiedoksi: KiA, JHe, SSu, ToR, TV
TEM: Heikinheimo, Aurela, Kumpula, Louvanto, Slant

Liitteet

1. Ydinturvallisuusneuvottelukunnan kokous 5/2019, esityslista 23.10.2019.
2. Esitys YTNn ja STUKin välisestä työskentelytavasta lausuntoprosessissa, kalvoesitys Karin Rantamäki
3. Ruotsin tilanne KPA loppusijoituksessa, kalvoesitys Jussi Heinonen

Ydinvoimalaitosten valvonta
Karin Rantamäki

3.12.2019